

Groenewald Profielwerkstuk 2016-2017 HAVO-VWO

De Tweede Fase Bij de vernieuwing van het onderwijs in de bovenbouw van HAVO en Atheneum (de wet op de Tweede Fase) werd bepaald dat er geen vrije vakkenkeuze meer zal zijn. Door het instellen van zogenaamde profielen wordt de leerling veel breder opgeleid voor de vervolgopleidingen. Het invoeren van meer zelfwerkzaamheid past bij dat doel. De leerling is door het doen van onderzoek beter voorbereid op de vervolgopleidingen. Daar wordt namelijk veel meer dan op het voortgezet onderwijs aan onderzoeksgericht of probleemgestuurd onderwijs gedaan.

Het profielwerkstuk

In dit kader past ook de verplichting van het maken van een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk moet betrekking hebben op één vak waarvoor je eindexamen doet, maar mag ook stof uit verschillende eindexamenvakken combineren. Door de school wordt van te voren duidelijk bepaald aan welke eisen het profielwerkstuk moet voldoen, zodat je weet wat van je vereist wordt.

Enkele uitgangspunten

1. Het onderwerp van het profielwerkstuk moet zo worden gekozen dat daarbij een onderzoek wordt gedaan, waarbij stof en kennis wordt behandeld uit één van de vakken waarvoor je eindexamen doet.
2. Leerlingen dienen een deel van hun onderzoek te doen buiten school. Hierbij kun je denken aan een bezoek aan een museum, een bedrijf, een vereniging of een hogeschool.
3. Het cijfer voor het profielwerkstuk moet minimaal 4 zijn. Het cijfer voor het profielwerkstuk wordt op havo en vwo gecombineerd met het eindcijfer van maatschappijleer. Het eindcijfer van elk vak afzonderlijk wordt afgerond op een heel cijfer. Daarna wordt het gemiddelde van de cijfers bepaald. Het gemiddelde komt op de cijferlijst van het diploma. Dat gecombineerde cijfer telt dus mee voor de zak-slaag-regeling. Met een hoog cijfer voor het profielwerkstuk kun je een onvoldoende voor maatschappijleer compenseren. Bovendien kan een zeven of een acht ook compensatie leveren voor een onvoldoende op de eindlijst.
4. Om tot een juiste werkwijze en een goed eindresultaat te komen krijgt de leerling een model voor de beoordeling van het profielwerkstuk waaruit hij/zij kan afleiden wat van hem/haar verwacht wordt. Voor de leerlingen die kiezen voor een van de exacte vakken biologie, natuurkunde of scheikunde geldt een apart schema van beoordeling. Zorg er in elk geval voor dat je, voordat je echt aan het onderzoek begint, jouw plannen hebt voorgelegd aan de vakdocent en dat die onderwerp en werkwijze heeft goedgekeurd.
5. Er zijn twee inlevermomenten. Het plan van aanpak wordt uiterlijk **8 juli 2016** ingeleverd, het definitieve profielwerkstuk wordt uiterlijk **23 december 2016** ingeleverd.
6. Het beoordelingsmodel dient er tevens voor om aan te geven waar nog onderdelen onvoldoende zijn. De leerling weet zo waar nog verbeteringen dienen te worden aangebracht als hij/zij van de vakdocent de gelegenheid krijgt het profielwerkstuk te verbeteren.

7. De leerling houdt zich aan de afspraken die in samenspraak met de begeleidende vakdocent worden gemaakt en op het aanmeldingsformulier worden vastgelegd.
8. **Een profielwerkstuk is geheel eigen werk. Dit houdt in dat het PWS geheel in eigen woorden geschreven dient te zijn. De profielwerkstukken worden daarop gecontroleerd. Tekst zonder bewerking overnemen van internet geldt als plagiaat en fraude.**

Organisatie

1. Je maakt een eigen voorstel voor een onderzoek. Daarbij dien je nadrukkelijk aan te geven waar en wanneer je buiten de school een onderzoek doet.
2. Bij het opstellen van het plan van aanpak kan je terecht bij de verschillende vakdocenten tijdens kwt-uren.
3. Zoek een begeleidend docent voor je profielwerkstuk. Een docent kan maximaal tien profielwerkstukken begeleiden. Wacht dus niet te lang af.
3. Er wordt geregeld een kwt-uur ingepland bij de begeleidend docent voor overleg.
4. Je mag pas echt aan het onderzoek beginnen als jouw keuze is goedgekeurd door je begeleidend docent en als je je hebt aangemeld bij mevrouw E. van Gerwen. Deze aanmelding gebeurt vóór maandag 6 juni.
5. Jullie werken in de regel samen in groepjes van twee, maar je mag ook alleen werken.
6. Op basis van de ervaringen tijdens de begeleiding en de eindevaluatie kan gekomen worden tot een gedifferentieerde beoordeling van de samenwerkende leerlingen.
7. Het profielwerkstuk moet laatstelijk 23 december 2016 worden ingeleverd. Bij een onvoldoende resultaat kan de vakleerkracht de kans bieden het profielwerkstuk te verbeteren.
8. Het eindproduct van je profielwerkstuk heeft de vorm van een verslag.
9. De omvang van een verslag is voor HAVO 10-12 pagina's en voor vwo 12-15 pagina's. Daarbij zijn inbegrepen titelpagina, voorwerk en conclusies.
10. Jullie zullen bij je onderzoek moeten uitgaan van een hoofdvraag en ongeveer vier daarvan afgeleide deelvragen. De beantwoording van de deelvragen zal een genuanceerd antwoord op de hoofdvraag mogelijk moeten maken.
11. Het profielwerkstuk verslag wordt via de ELO ingeleverd. Er wordt ook een papieren versie bij de docent ingeleverd.
12. Leerlingen die onverhoopt doubleren in havo4 of vwo5, werken gewoon door aan hun profielwerkstuk volgens onderstaande tijdplanning. Zij ronden hun profielwerkstuk dus in havo4 of vwo5 af, om zo in het laatste jaar meer tijd over te houden voor hun examenvorbereiding.
13. De definitieve cijfers zijn uiterlijk **1 maart** bekend. Na die datum vinden geen aanpassingen meer plaats.

Een werkoverzicht

Periode	Activiteit												
Mei 2016	Algemene voorlichting.												
Uiterlijk 6 juni 2016	<p>Leerlingen kiezen hun vak, vakdocent en onderwerp. Ze formuleren de onderzoeksvragen. De definitieve aanmelding vindt plaats door het onderstaande schema ingevuld te sturen naar e.vangerwen@groenewald.nl. Je mag ook gebruik maken van de berichten in de ELO van Magister om de gegevens door te sturen.</p> <table border="1"> <tr> <td>Naam</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Klas</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Werkt samen met:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>• Klas</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Vak</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Begeleidend docent</td> <td></td> </tr> </table>	Naam		Klas		Werkt samen met:		• Klas		Vak		Begeleidend docent	
Naam													
Klas													
Werkt samen met:													
• Klas													
Vak													
Begeleidend docent													
Juni/juli 2016	Vakdocenten controleren de aanmeldingen. Ze geven de eerste instructies aan de leerlingen om ze voor te bereiden op het onderzoek. De leerlingen zoeken meer gegevens over hun onderzoek.												
Uiterlijk 8 juli 2016	Inleveren plan van aanpak. De docent beoordeelt dit met behulp van het beoordelingsformulier en bespreekt dit met de leerlingen. Indien het plan van aanpak niet voldoende is, wordt dit op school tijdens de rapportvergaderingenweek verbeterd.												
September-november 2016	De leraren controleren hoe ver de leerlingen met hun onderzoek zijn en geven indien nodig instructies om/hoe het onderzoek af te ronden.												
December 2016 Uiterlijk 23 december	De leerlingen leveren hun verslag in. Het verslag wordt zowel digitaal via de ELO als op papier ingeleverd.												
Januari 2017	Beoordeling van de profielwerkstukken door de vakdocenten.												
Januari en februari 2017	Leerlingen die een onvoldoende voor hun profielwerkstuk hebben, of een hoger punt willen halen, kunnen hun profielwerkstuk verbeteren.												
1 maart.	Het definitieve cijfer staat vast.												

Werkoverzicht voor een profielwerkstuk

Bij het maken van een profielwerkstuk moet je een aantal werkzaamheden - in de goede volgorde - volbrengen. Je kiest het onderwerp, formuleert hoofdvragen en deelvragen, je zoekt gegevens en dan pas kom je tot het schrijven van het werkstuk. Hierna volgt van die werkzaamheden een algemeen overzicht.

I. Voorbereiden

1. Vragen naar de mogelijkheden
 - a. Inleiding voor de leerlingen
 - b. Handleiding lezen
 - c. Onderwerp kiezen
 - d. Goedkeuring vragen aan de vakdocent
 - e. Eerste zoektocht naar gegevens over het onderwerp
2. Vragen stellen
 - a. Formuleer een hoofdvraag
 - b. Formuleer deelvragen die afgeleid zijn van de hoofdvraag
 - c. Via e.vangerwen@groenewald.nl definitief aanmelden
 - d. Definitieve goedkeuring van de vakdocent
3. Plannen
 - a. Aanvullende gegevens zoeken
 - b. Proefopstellingen bedenken (indien nodig)
 - c. Interviewvragen opstellen
 - d. Overzicht maken van de onderzoekswerkzaamheden
 - e. Plan van aanpak laten goedkeuren door de vakdocent

II Uitvoeren

4. Informatie verzamelen
 - a. Zoek de (aanvullende) literatuur of gegevens
 - b. Maak de proefopstellingen en voer de proeven uit
 - c. Neem de interviews af
5. Informatie verwerken
 - a. Kies de juiste gegevens en zet die, op een voor het onderzoek correcte wijze, in de hoofdstukken van het profielwerkstuk

III Afsluiten

6. Vragen beantwoorden
 - a. Geef per onderdeel antwoord op de deelvragen
 - b. Geef een afgewogen antwoord op de hoofdvraag
 - c. In de verantwoording licht je toe waarom je dit onderwerp hebt gekozen, waarom deze onderzoekwijze en wat daarbij goed ging of wat juist - tegen de verwachting in - niet zo goed verliep
7. Inleveren of presenteren

Bijlage 1 Plan van aanpak

Onderzoeksvraag :

Deelvragen:

Hypothese: Werkwijze / methode:

Informatiebronnen / hulpmiddelen:

Taakverdeling:

Tijdsplan

Activiteit	Tijd (uur)	Wanneer? (weeknummers)	Wie?
Informatie verzamelen uit de literatuur, inlezen in het onderwerp.			
Onderzoeksopzet uitwerken / proefopstelling maken.			
Onderzoek / proeven uitvoeren en gegevens (data) verzamelen.			
Gegevens / meetresultaten ordenen en verwerken.			
Schriftelijk verslag uitwerken.			

Bijlage 2 Correcte bronvermelding

Hoe verwijst je naar verschillende soorten informatiebronnen in een bronnenlijst? Je mag teksten en ideeën van anderen niet samenvatten of wijzigen en het vervolgens presenteren als je eigen werk. Dat noemen we plagiaat. Als je voor een werkstuk literatuur en andere bronnen hebt bestudeerd, kun je daar tóch delen uit overnemen. Door een duidelijke bronvermelding maak je duidelijk welke delen van je werkstuk zijn overgenomen uit het werk van een ander.

Met deze bronvermelding kan je docent (of een andere lezer) nagaan:

- welke bronnen je hebt gebruikt (betrouwbaarheid)
- of je een variatie aan bronnen hebt gebruikt
- of de bron correct is gebruikt, en
- of belangrijke bronnen ontbreken.

Dit overnemen van delen van andermans werk kan op twee manieren:

- door te parafaseren (in je eigen woorden weergeven)
- door te citeren (een stukje van de tekst letterlijk overnemen).

Een citaat plaats je altijd tussen aanhalingstekens.

Achterin je werkstuk neem je een lijst op van alle bronnen die je hebt geraadpleegd: de bronnenlijst. De verwijzingen in deze bronnenlijst zet je in alfabetische volgorde van (eerstgenoemde) auteur.

Verwijzen naar internetbronnen

Achternaam auteur, voorletter(s) (Publicatiejaar of update). Titel van het document of de website. Geraadpleegd op dag maand jaar, adres website.

Voorbeelden:

Meijden, B. van der (1998). Schiphol als thema voor een geschiedenis-, internet- en/of profielwerkstuk. Geraadpleegd op 7 juli 2005,

<http://www.histopia.nl/schiphol.htm> Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (z.d.).

WAO: Informatie voor werknemers over de kabinetsplannen. Geraadpleegd op 3 augustus 2004,

http://home.szw.nl/navigatie/rubriek/dsp_rubriek.cfm?rubriek_id=991&subrubriek_id=995&link_id=30945 De geschiedenis van het internet. (z.d.). Geraadpleegd op 7 juli 2005, <http://www.be-wired.nl/info/geschiedenis.htm>

Verwijzen naar boeken

Achternaam auteur, voorletter(s) (Jaar van uitgave). Titel: Eventuele subtitel. Plaats uitgever: uitgever.

Voorbeeld: Dijk, P. van, & Jansen, F. (2003). Wereldgids: Reisgids door de literatuur. Amsterdam: Promotheus.

Verwijzen naar kranten- en tijdschriftartikelen

Achternaam auteur, voorletter(s) (Publicatiedatum). Titel artikel: Eventuele subtitel. Naam van tijdschrift of krant, evt. nummer, paginanummer(s).

Voorbeeld: Ouwerkerk, D. van, & Grinten, J. van der (2004). De kracht van zacht: Wat mannen over vrouwelijke vergaderstijlen kunnen leren. *Interne Communicatie*, 4, p. 11-13.

Voorbeeld: Dongen, M. van (7 juli 2005). Bestuur hoofdstad is niet effectief. *Volkskrant*, p. 12.

Opmerkingen

- Staat er bij een bron geen publicatiedatum vermeld? Noteer dan z.d. (zonder datum, zie internetbronnen voorbeeld 2 en 3).
- Is de auteur van een bron niet bekend? Vermeld dan de verantwoordelijke organisatie, zie internetbronnen voorbeeld 2. Is die ook niet bekend? Zet dan de titel vooraan en het publicatiejaar erachter, gevolgd door de rest van de bronvermelding (zie internetbronnen voorbeeld 3). In de bronnenlijst vermeld je deze bron 6 dan bij de eerste letter van de titel.
- Het adres van een website begint met <http://> en is geheel onderstreept.
- Soms is een publicatie geschreven door meerdere auteurs. Vermeld er hooguit drie. Zijn het er meer, dan vermeld je alleen de eerste drie, met de toevoeging et al of e.a. (= en anderen).

Verwijzingen in de tekst van je werkstuk

Als je in de tekst van je werkstuk een bron letterlijk citeert of in je eigen woorden weergeeft, kun je ook op die plaats de bron vermelden. Die bron staat al uitgebreid beschreven in je bronnenlijst, daarom kun je hier volstaan met een verwijzing tussen haakjes, direct achter het citaat of met een nummering.

De verwijzing ziet er als volgt uit: (auteur, publicatiejaar, paginanummer(s)) Bij nummering vermeld je het nummer als superscript en de bron staat onder dat nummer in de bronvermelding.

Voorbeeld:

Er vielen veel slachtoffers onder de mariniers in Vietnam. Drie procent van de mariniers in Vietnam sneuvelde, en zo'n 17 procent raakte gewond. (Pietersen, 2006, p. 97)

Er vielen veel slachtoffers onder de mariniers in Vietnam. Drie procent van de mariniers in Vietnam sneuvelde, en zo'n 17 procent raakte gewond.³⁾

Bijlage 3: Beoordeling plan van aanpak

Beoordelingsaspecten		Afspraken/opmerkingen
1	<p>Komt in het onderwerp/ontwerp de leerstof van een examenvak duidelijk naar voren? Denk daarbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • herkenbaarheid van vakken • past het onderwerp in het profiel 	
2	<p>Heeft het onderwerp/ontwerp en de daarbij behorende (voorlopige) onderzoeksvraag een vakinhoudelijk niveau dat past bij het schooltype havo / vwo? Denk daarbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de duidelijkheid en diepgang van de onderzoeksvraag • originaliteit 	
3	<p>Heeft de leerling de voorlopige onderzoeksvraag opgesplitst in relevante deelvragen? Denk daarbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vakinhoudelijk niveau • concrete onderzoeksvragen • uitvoerbaarheid en haalbaarheid • relatie met de hoofdvraag • geven de deelvragen antwoord op de hoofdvraag • afbakening en inperking • juiste terminologie 	
4	<p>Heeft de leerling bij de voorlopige onderzoeksvraag hypothesen opgesteld en/of verwachte uitkomsten of resultaten geformuleerd? Denk daarbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • overeenstemming met theorie • past de hypothese bij de onderzoeksvraag • diepgang 	
5	<p>Heeft de leerling een duidelijk en realistisch plan van aanpak gemaakt? Denk daarbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • noodzakelijke (deel-)activiteiten benoemd • logische volgorde van activiteiten • realistische planning in tijd • uitvoerbaarheid en duidelijkheid van het plan • taakverdeling 	
6	<p>Heeft de leerling een goed overzicht van geschikte informatiebronnen? Denk daarbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • volledigheid van de informatiebron • actualiteit en omvang van de informatie(bronnen) • betrouwbaarheid van de informatie(bronnen) • variatie in informatiebronnen 	

7	<p>In welke mate heeft de leerling zelfstandig gewerkt?</p> <p>Denk daarbij aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zich heeft kunnen redden • zelf juiste beslissingen heeft genomen • anticipeert en meedenkt met groepsleden • met waardevolle ideeën is gekomen 	
<p>Beoordeling: onvoldoende – twijfel – voldoende – goed.</p> <p>Bij een onvoldoende beoordeling is aanpassing van het plan van aanpak vereist. Dit gebeurt op school op een door de teamleider aangewezen tijdstip.</p>		

Bijlage 4 – Beoordeling definitieve profielwerkstuk: onderzoek en verslag

Beoordelingsaspecten onderzoek		Max score	Opmerkingen
1	Heeft de leerling geschikte informatiebronnen aangeboord en/of experimenten juist uitgevoerd en indien nodig de onderzoeksvraag bijgesteld?	4	
2	Heeft de leerling uit de informatiebronnen de relevante informatie gehaald c.q. zijn voldoende waarnemingen verricht en (meet) gegevens verzameld? Denk daarbij aan: <ul style="list-style-type: none"> • actualiteit van de informatie • betrouwbaarheid van de informatie (bron) • volledigheid van de informatie • kwaliteit van de metingen • metingen in redelijke overeenstemming met de theorie 	4	
3	Heeft de leerling de informatie / meetresultaten geordend, geschematiseerd en gestructureerd? Denk daarbij aan: <ul style="list-style-type: none"> • leesbaarheid en volledigheid van diagrammen, grafieken en tabellen: benoeming assen, legenda, definitie van vakinhoudelijke grootheden • verbanden gelegd tussen verschillende informatiebronnen? 	4	
4	Zijn de aanzetten tot conclusies uit de resultaten/bevindingen van het onderzoek verantwoord getrokken? Denk daarbij aan: <ul style="list-style-type: none"> • is de conclusie gebaseerd op de verzamelde informatie? • is de conclusie doordacht? • blijkt hieruit reflectie? 	4	
5	In welke mate heeft de leerling zelfstandig gewerkt? Denk daarbij aan: <ul style="list-style-type: none"> • zich heeft kunnen redden • zelf juiste beslissingen heeft genomen • anticipeert en meedenkt met groepsleden • met waardevolle ideeën is gekomen 	4	
Totaal (maximaal 20):			

		Max score	Opmerkingen
Beoordelingsaspecten schriftelijk verslag			
6	Hoe beoordeelt u de inleiding? Denk daarbij aan: <ul style="list-style-type: none"> • introductie van het onderwerp • formulering van de vraagstelling(en) • beschrijving van de onderzoeksopzet en –uitvoering . 	10	
7	Hoe beoordeelt u de hoofdtekst (kern)? Denk daarbij aan: <ul style="list-style-type: none"> • ingaan op de hoofdvraag • feiten worden niet als meningen gepresenteerd of omgekeerd • leerling beperkt zich niet tot weergave van bronnen/ citaten, maar geeft uiteenzettend/ betogend/ beschouwend antwoord op de vraagstelling • waarheidsgehalte • correcte en begrijpelijke weergave van bronnen en feitelijkheden 	40	
8	Hoe beoordeelt u het slot? Denk daarbij aan: <ul style="list-style-type: none"> • correcte samenvatting van de inhoud van het middenstuk • antwoord op de hoofdvraag/ deelvragen verkregen • goed bij de vraagstelling aansluitende conclusie • een eigen mening over het onderwerp. 	10	
9	De techniek en de uiterlijke verzorging is Denk daarbij aan: <ul style="list-style-type: none"> • logische opbouw van de tekst • overzicht informatiebronnen / literatuurverwijzing • omvang volgens afspraak • zorg besteed aan afwerking/illustraties kantlijnen/lay out 	10	
10	Het taalgebruik is Denk daarbij aan: <ul style="list-style-type: none"> • duidelijk / begrijpelijk (eigen woordgebruik) • afgestemd op de doelgroep en tekstsoort 	10	

	<ul style="list-style-type: none"> • de spelling en interpunctie zijn correct gebruikt • consistentie van het gebruikte begrippenkader 		
Totaal (maximaal 80) :			

Totaalcijfer:	
---------------	--